

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 6 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
megelőző és követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi nyomda.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI NYOMDA.**

Egészségügyünk rendezése.

Írta: **Dr. Burger Péter.**

Annyira felverte már drága hazánk legértékesebb termékét, emberanyagának egészségét, épségét, erősségét a gyom, gaz és aszat, hogy az örökös gyomlálás, aszatolás már nem vezethet célra: ha jó termést akarunk, egész más rendszert kell egészségügyi gazdaságunkban meghonosítanunk.

Erre nézve első és legfontosabb lépés az egészségügy minden fázisát felölelő, a kor társadalmi, emberbaráti és egészségügyi követelményeinek megfelelő, általános egészségügyi törvény alkotása.

E törvénynek ki kell terjednie a lelenczügyre, gyermekvédelemre, kötelező betegsegélyezésre, munkások baleset- és életbiztosítására, beteg- és orvosvédelemre stb.

A kitűzött célnak megfelelő, biztos alapon kell nyugodnia és számot kell vetnie a teljes, tökéletes végrehajtáshoz rendelkezésre álló anyagi és szakerőkkel; mert, mint a betegsegélyezési törvényről is láttuk, a legjobb törvény is csütörtököt mondhat, ha a végrehajtás módja és eszközei helytelenek vagy elégtelenek.

A célról nem is szólván, mert hisz az nem más, mint a köz és társadalom minden rétegének egészségét minden ártalmak ellen óvni, a betegeket pedig mindenkor kellő gyógykezelésben és ápolásban részesíteni; az alap sem lehet más, mint az egyéni egészségnek teljes és tökéletes védelme, oltalma: a gyógyítás és gyógyíttatás kötelezettségének kimondásával, elrendelésével.

Bár ehhez sok szó fér és erről már sok szó is esett, végeredményében, azt hiszem, mindnyájunknak be kell látnunk, hogy ha a kölcsönhatásában sokkal kisebb mérvben, kevesebb veszélyel érvényesülő közoktatás terén elrendelhetette az állam a kötelező iskoláztatást: mennyivel több joggal teheti kötelezővé a betegek gyógyítását és gyógyíttatását, tudva azt, hogy a beteg nem csak szorosabb hozzátartozói, de a köz és társadalom egészségét — eme legfontosabb államérdeket — is veszélyeztetheti valamely kóroanyag felhalmozása- és elterjesztésével.

De teheti az állam ezt, kiváltképen akkor, ha egyuttal gondoskodik, hogy kellő számú orvos álljon, ha és ahol kell, díjtalanul is, rendelkezésére a betegeknek.

Már eme indokolásból is kitűnik, hogy az ily alapon alkotott egészségügyi törvényben és az újjá alakított egészségügyi szervezetben is, legtöbb figyelem két főtényezőre fordítandó: az orvosi karra, melynek lelkes, odaadó támogatása, közreműködése nélkül ily törvénynek végrehajtása el sem képzelhető és a gyógyulást keresőknek kivált ama részére, mely az újjá alakítás folytán állami gyógyíttatásra, betegápolásra és segélyezésre számot tart vagy számot tarthat évi járulékaik vagy teljes vagyontalansága alapján.

Hazai orvosi karunk ily szociális egészségügyi törvény végrehajtására számban talán csak éppen hogy elég (5243), de tudásban és jóakarásban, dacára minden eddig szenvedett károknak, még mindig teljesen megfelelő.

A nagyközönség vagyonos része már önzésből is kell, hogy ily törvényért lelkesüljön, azért áldozni is kész legyen: de azok részéről sincsen okunk ellenzést várni, kikre kiterjeszteni óhajtjuk az állami kedvezményes gyógyítást és beteg-

segélyezést stb., ha jót, tökéleteset, hasznosat, minden jogos igényeket kielégítőt alkotunk, mert hiszen csak ilyet alkotunk, miután e téren az állam érdeke egy a közönség érdekével.

Ennek az egészségügyi törvénynek különbséget kell tenni a szociális vagy közegészségügy és a szorosan vett egészségügy vagy gyógyeljárás között.

Amannak célja az egészségesek óvása a betegedéstől, emennek pedig a megbetegedettek gyógyítása, vagyis egészségessé tétele.

Amaz államosítandó minden vonalon, külön kezdeményező, ellenőrző és végrehajtó hatalommal felruházott közegészségügyi karral, melynek tagjai nyugdíjjogosultsággal bíró államhivatalnokok legyenek és főleg az orvosi gyakorlat terén érdemeket és köztiszteletet szerzett, közegészségi ismeretekkel bíró orvosokból, valamint kellő számú egészségügyi képzést nyert laikusokból nevezetnének ki.

Ezzel, a szorosan vett egészségügyet vagy gyógyeljárást pedig a legmesszebb menő kívánalmaknak megfelelő állami védelem és támogatásban kell részesíteni; de egyben a legszigorubb szakszerű ellenőrzés és felügyelet alá vonni, hogy a törvényben lefektetett kötelező gyógyítás és gyógyíttatás nemes eszméjének ne csak megfelelőhessen, de meg is feleljen.

E kettős szervezet, az államosított közegészségügy és állami betegsegélyezés, védelem és ellenőrzés alatt álló egészségügyi — a tulajdonképeni közös feladatban egymást ki-egészíteni és ellenőrizni lenne hivatva.

Az elsőnek feladatát képezné az országos közegészségügyi szolgálatnak összpontosított, egyöntetű, rendszeres ellátása, a közigazgatási, közoktatási, igazságügyi mai és a többi államosítandó feladatok teljesítése.

A másodiknak pedig feladatát képezné a vagyontalan vagy járulékaik alapján állami gyógykezelést és betegápolást igénylők gyógyítása és ápolása otthonuk- vagy kórházakban.

Az egészségügynek ily alapon rendezése azonban kívánatos, sőt szükségessé tenné, addig is, míg viszonyaink másként nem alakulnak, annak a közigazgatás hatásköréből kivonását. Sőt a belügyminiszteriumból is a vezetést addig is, míg külön egészségügyi miniszterium alakítása válik lehetővé, legzselészerűbben a közoktatási miniszteriumba vélném áthelyezendőnek.

Ugyanis kevés a remény, hogy a belügyminiszteri ressortot a kormányelnök külön miniszterre bizza. A kormányelnöki állás pedig sajátos államviszonyainknál fogva annyira exponált, lekötött, külső és belső pártpolitikai és más országos teendők által zaklatott, válságoknak alávetett, miszerint annak viselőjétől ily évekre terjedő, nagy, országos átalakulás nyugodt, körülményes vezetése és irányítása nem remélhető, de nem is követelhető.

Ennek ellenében pedig főleg a vallás- és közoktatási tárca mutat némi állandóságot egy-egy hivatott, biztos kézben; nemkülönben a vallás- és közoktatással rokon, sőt egyező elbánást kíván a közegészségügy is az új alapon.

A közigazgatás hatásköréből kivonva az egészségügyet, csupán annyiban hagyandó meg az összeköttetés, amennyiben a közszolgálat érdeke kívánja, mint pl. a vallás- és közoktatással most is megvan.

Ez elkülönítés annál könnyebben eszközölhető, amennyiben az új szervezetnek a közigazgatási egészségügyi teljesítésére a közegészségügyi szervezetben végrehajtó és ellenőrző közegekről is gondoskodva van.

A munka szeretete.

Irta: **Koncz Ákos.**

A munka az élet legnemesebb feladata. Munkánkkal boldogíthatjuk a hazát, embertársainkat és önmagunkat. A munka tehát forrása minden jónak és az ember csak addig méltó az életre, míg szellemi és testi erejét a közügyek szolgálatára szenteli. A munka a valódi embernél csak akkor szünetel, mikor testi és szellemi ereje hanyatlásnak indul. Ez esetben, mely a legtöbb embernél bekeveredik, beáll a pihenés, melyet megédesít azon boldogító tudat, hogy míg dolgozni tudott, munkáját a haza, társadalom és közügyek javára fordította.

Ha valaki hivatásának becsülettel és lelkiismeretesen meg akar felelni, dolgoznia kell egy egész életen keresztül. Nemcsak kenyérekérésből, a megélhetési gondok könnyítésére, de benső, ellenállhatatlan vágyból a munkás élet iránt. Mert a munka nemcsak kenyeret, de szellemi gyönyört is ad annak, aki szolgálatába szegődik. Épen azért az használ munkájával legtöbbet a hazának, társadalomnak, egyeseknek, a közügyeknek és önmagának, ki nem pusztán kötelességből, vagy az életgondok leküzdésére, hanem ezek szemeltartásával *eszményi* célokért fáradozik és dolgozik.

Igen sok olvasott képzett embert ismerhetünk és munkájuk eredménye nem halad párhuzamosan tevékenységükkel: oka annak az, hogy sok ember nem tud munkájának helyes irányt adni. Némelyeknél az akarat gyöngesége, másoknál a kezdetben mutatkozó sikertelenség, ismét másoknál az elismerés hiánya lelohasztják a munkakedvet. — Így esik meg azután, hogy tehetséges, pályájukon szépen induló férfiak letörnek idő előtt, főleg akkor, ha az életgondok súlya is nyomasztólag hat munkásságukra. Csalódás után csalódás éri őket, ambíciójuk lassan-lassan eltűnik és idő előtt elvesznek a szürke emberek tömegeibe és mikor elhalnak, az emberek azzal a meggyőződéssel kísérik sirjukhoz, hogy jobb sorsra voltak volna érdemesek.

Igaz, hogy életviszonyaink ma olyanok, hogy röghöz kötik munkásságunkat. Lótunk-futunk a kenyér után és nem érünk rá arra, hogy az *eszmények szeretetével* foglalkozzunk. Ha a szükség nem lebegtetni felettünk vasvesszejét, ha nem kell nehéz gondok közt vergődnünk, elernyednek izmaink és munkásságunk csak a legszükségesebbekre szorítkozik. Gépekké válunk anélkül, hogy magasabb nézőpontok érvényesülnének agyunk és kezünk munkájánál.

Sok embernek a munkája azért nem eredményes, mert nincs tehetségéhez, ismereteihez méltó munkaköre. Tehetsége elforgácsolódik, mert nem egy egészen dolgozik, hanem, magyarosan szólva, apró-cseprő munkálkodásban emészti fel erejét. Éveken át dolgozik és mégis visszatekintve multjára, így szólhat Kőlcseyvel: *Ősz gyermek, számláld el a hasznát, mi ifjúkori tetteidből származik.*

Ebből ismét az következik, hogy *hivatás* kell az egyes életpályákra, mert csak igen kevesen fogadják meg az ős egyház egyik jelesének ama mondását: ha nem vagy hivatva, légy rajta, hogy hivatott légy. Mert csakis a hivatás átérzésével lehet a pályák bármelyikén sikerrel haladni, enélkül töretlen utakon járunk és fáradunk, küzdünk anélkül, hogy munkásságunk haszna valakit boldogítana.

Hivatás, rátermettség, tehetség, a munkának szeretete és vasszorgalom azon eszközök, melyeknek sagályával a hazának, társadalomnak és a közügyeknek használhatunk. Mindezekhez adjuk hozzá az eszmények szeretetét és egy igazi munkás férfi képét nyerjük, egy oly emberét, ki a kellő eszközökkel tör célja felé, nem jár ingoványos, bizonytalan talajon, hanem szilárd uton halad hivatása betetőzésének útján. Lehet, hogy az elismerés glóriája ekkor sem fogja őt környezni, de jutalmát a jól teljesített munka felett érzett öntudata adja meg. Minden pálya megkívánja a komoly munkát és sok áldozatot kér attól, ki szolgálatába szegődött, de különösen a közigazgatási pálya az, mely önzetlen munkát kíván. Mert a közigazgatásnak ezer és ezer ága van és ennek a hatalmas gépezet minden alkatrészének el kell végeznie a kijelölt munkát. Épen azért a munkás, tehetséges, becsületes közigazgatási tisztviselő megérdemli nemcsak az erkölcsi elismerést, de fáradozásának anyagi jutalmazását is, nemcsak azért, mivel a munkás méltó az ő jutalmára, hanem azért is, mert a jó és gyors közigazgatástól függ az egész társadalom helyes rendje, megnyugtató békéje és jogrendjének biztonsága.

A közigazgatási tisztviselő munkaköréről legközelebb.

Beadvány műfák feldolgozására.

Eisenbeil Antal Eötvös-utcai lakos a városi erdőségek letarolásának házi kezelésbe vétele ügyében a következő beadványt intézte a városi tanácshoz:

Tekintetes Tanács! Tudomásom szerint a Tekintetes Tanács a város tulajdonát képező erdőségekben letarolás alá kerülő fák nyers, feldolgozatlan állapotban adja el egyes vállalkozóknak, akik a városnak a nyers, feldolgozatlan fáért köbméterenként hihetetlen potomságu, csekély összeget, alig 8 koronát fizetnek, maguk pedig a fát műfává feldolgozva, óriási nyereséget raknak zsebre.

Hogyha a nemes város az erdő letarolása és ezzel kapcsolatban a fának műfává feldolgozását házilag kezelné, bizonyos vagyok felőle, hogy a város minden köbméter műfáért, — az összes kiadások levonása után — legkevesebb 20 koronát vehetne be, vagyis 82 koronával, tehát 150%-kal többet, mint amennyit a feldolgozatlan fáért a vállalkozótól kap.

Ez a roppant különbség, hogy annál szembetűnőbb legyen, példaként felhozom, hogy ma a város 3000 köbméter feldolgozatlan fáért 8 korona, kap 24,000 koronát, míg ugyanannyi köbméter műfáért 20 korona, 60,000 koronát kaphatna. Ezenfelül még a város rendelkezésére maradna az a famennyiség, ami műfa feldolgozására alkalmatlan.

Hogy állításomat bebizonyítsam, méltóztassék a gúti faraktárban levő 2500 darab műfára alkalmas fából nem többet csak 300 köbméter próbafeldolgozásra rendelkezésemre bocsátani. Én ezt a fát műfává feldolgoztatom, a városnak átadom, sőt a város esetleges megbízása folytán eladásáról is gondoskodom. És hogyha ez a 300 köbméter műfa eladatik s azután a számítást a Tekintetes Tanács méltóztat megtenni, nyilvánvaló lesz fenti állításomnak helyessége s bizonyos vagyok a felől, hogy az erdők házi kezelésbe vétele iránt mihamarabb javaslattal méltóztat járulni a Tekintetes Közgyűléshez. Amennyiben pedig csak ezt a 300 köbméter próbafeldolgozásra kért műfát nem méltóztatnék házilag értékesíteni, kijelentem, hogy azt köbméterenként 12 koronájával köteles leszek átvenni és kötelezettségem biztosítására — kívánatra — biztosítékot is teszek le.

Áthatva Debreczen város, mint erkölcsi testület anyagi felvirágzásának gondolatától és csekély tehetséggel is hozzájárulni akarván a közterheknek, a községi pótdadónak csökkentéséhez, megfontolás, elfogadás, esetleg már az 1905. évi költségvetés megállapításánál leendő figyelembe vétel végett bátor vagyok a Tekintetes Tanács elé a következő javaslattal járulni:

Méltóztassék legalább elvileg kimondani, hogy:

A város erdőségeinek letarolása házi kezelésbe vétetik, melynek gyakorlati megvalósítása előtt méltóztassék a gúti faraktárban levő 2500 darab fából 300 köbmétert a város részére műfává leendő feldolgoztatása végett részemre — biztosíték letétele mellett — rendelkezésemre bocsátani és esetleg annak az elkészítésével engem megbízni és amennyiben a kísérlet fenti állításomat igazolná, méltóztassék a házi kezelésnek gyakorlati megvalósítása iránt a Tekintetes Törvényhatósági Közgyűlés elé javaslattal járulni.

Javaslatommal a város és a polgárság anyagi érdekein kívánok segíteni s éppen azért a leggondosabb megfontolásra ajánlva, vagyok a Tekintetes Tanácsnak

Debreczen, 1904 október 10.

alázatos szolgálója

Eisenbeil Antal.

A tanács a javaslatot Király Gyula gazdasági tanácsosnak adta ki véleményadásra.

Házi állataink idej teleltetése.

Nem sok olyan évünk volt, midőn a takarmány olyan drága lett volna, mint az idén. Ez természetesen szerencse azoknak, akiket az aszály nem ért, de baj annak, a kinek alig van, vagy kevés a takarmánya. Azonban ezeknek sem kell kétségbe esniök, mert a gazdaságban sok olyan anyag található, amire máskor nem hederítünk, de amit az idén jól feltakarmányozhatunk. Lássuk csak ezeket közelebbről. Ilyenek:

1. *a lombfák levelei*, melyek zölden gyűjtve, akár azonnal feleltethetők, akár pedig zombolyai módon a téli időre tehetők el. Ezért nagyon ajánlatos, hogy akinek fűz, szeder, akác, hárs, kőris, éger, szil, bükk, tölgy stb. fái vagy erdei vannak, gyűjtse a lombot mindaddig, míg a fagy el nem perzseli, ami vagy a leveles galyak lemetszése vagy tisztán csak a levelek szedése által történhet. De szert tehet ily lombra az is, akinek erdeje nincs, de aki kincstári erdő szomszédságában lakik, mert a kormány megengedte, hogy a reá szoruló kiscgazdák ingyen szedhessenek azokból lombtakarmányt, azonban természetesen csak ha azt az illetékes erdőgazdónak bejelentik. A lombtakarmányt legjobban megszáritva a téli időre eltenni, de miután az idej esztendő előrehaladottsága már alig teszi a száritást lehetségessé, *zombolyázni* is lehet azt, még pedig egészen úgy, mint ahogy a csalamádét zombolyázzuk. Ha ugyanis a $\frac{1}{2}$ centiméternél vékonyabb gallyu nyers lombtakarmány-kévéket 4—6 m. széles és tetszés szerinti hosszúságu kazalba, 4—6 méter magasan rakjuk, az néhány nap alatt fölmelegszik és ennél fogva leülepedik. Amidőn annyira fölmelegedett, hogy melegségét kézzel nem bírjuk elviselni, 30—40 ctm. földréteget rakunk a tetejére. A leföldelés olyan módon történhet, hogy a kazal mellé üres szerket állítanak erre deszkákat raknak és a földet egy munkás a bedeszkázott szekerére egy másik munkás pedig innen a kazalra dobja. Előbb a földnek felé

rakjuk a kazalra és ha néhány nap múlva az leülepedett, felhányják rá a többi földet is úgy, hogy a felülete domboru legyen és az esővíz könnyen lefolyhasson róla.

A zombolyai eljárással minden takarmányt eltehetünk télire, amelyet zölden már nem etethetünk fel és az őszi esőzések miatt szénává nem száríthatunk.

Lehet azonban a zöld takarmányokat nemcsak föld fölötti kazalokban, hanem ázott *vermekben* is eltartani. Ily esetben a föld fölötti kazal méreteinél keskenyebb, mintegy három méter széles és a talajviszonyokhoz mérten, tetszés szerinti mély és hosszú vermet ásunk s ebbe hordjuk az elteendő takarmányt. A takarmányt a verem aljában jól összetiporjuk s amidőn már oly magasságban van, hogy a szekér átjárhat, járassuk át, mely czélból a veremnek két hosszú vége rézsut nyesendő. A rakást föld fölött is folytatjuk két méter magasán s ha a fent jelzett megmelegedés beállt, akkor az egész vermet jól beföldeljük.

Ha már elkéstünk volna a lombtakarmány szedésétől, akkor a *lombfák galyait* is érdemes mindazon esetekben gyűjteni, ha nagyon kevés a szálas takarmányunk, de különösen kevés a szalmánk, mert az állatok szívesen eszik a galyakat is, amaddig még frissek, vagyis ameddig még nincsenek kiszáradva s ha azokat 1—2 cm-re felaprózva szalmaszecszkával füllesztjük úgy, mint ahogy azt később fogjuk elmondani. Az állat azonban csak a 1/2 cm.-nél nem vastagabb galyakat eszi s ezért ne messzünk ennél vastagabbat; ami pedig a galyak takarmányértékét illeti, az megegyezik a tavaszi szalmáéval.

Bortermő vidékeken továbbá nagy segítségünkre lehetnek a *szőlővenyigék*, melyekből nyolcz kg.-ot is megeszik a középnagy marha naponta, ha felaprózva a szalmaszecszkával füllesztve adjuk neki. Ezeket szükség szerint vágjuk a tökérről, hogy mindig friss venyigénk legyen, tápértékük pedig felülmulja a szalma tápértékét, mi miatt pl. Délfrancia. s Olaszországban gyakran használják a marha teletetésére, de természetesen nem mint egyedüli, hanem csak mint segédtakarmányt. Ameddig zöld *szőlőlevelekre* tehetünk szert, azokat is feleltethetjük.

2. Nagyon jó segédtakarmány a *répalevél*, még pedig úgy a takarmány- és cukorrépa, valamint a sárgarépa s más zöldségfélének a levele is. Ezeket máskor többnyire alászántják, vagy legfeljebb csak addig etetik, míg frissek, pedig a répalevelek mindig megérdemlik a gondos összeszedést, mert tápértékben versenyeznek a legtöbb zöldtakarmánnyal s mindenestire táplálabbak, mint pl. a csalamádé.

Eltevési módja a répalevélnak az, hogy két méter széles ugyanolyan mély, de szükség szerinti hosszúsággal bíró árokszerű vermet ásunk s annak aljára rossz polyvát vagy falevelet hintve, rétegenként bele rakjuk a leveleket s az egyes rétegeket jól letiporjuk, ami különösen a verem két hosszafala mentén s a sarkoknál történjék. Így folytatjuk a rétegezést addig, míg a takarmány 1 1/2—2 m.-nyire a föld színe fölé emelkedik s most a tetejét kissé elgömbölyítve s polyvával behintve, 1/2 m.-nyi vastagon reá hányjuk azt a földet, amely a veremből kikerült. Később csak arra ügyelünk, hogy a levelek ülepedése folytán keletkező repedéseket betömjük a földtakarón. Ha azután télen meg akarjuk kezdeni az elvermelt répalevél etetését, akkor a verem egyik végéről körülbelül egy m.-nyire lehányjuk a földet s szükség szerint szedjük ki belőle a takarmányt.

3. A *burgonyaszár* is jó takarmány, de nem nyersen, hanem csak ha úgy szárítjuk, mint a szénát, vagy ha zombolyázzuk, vagy végre ha úgy verméljük be, mint a répalevelet, amelylyel különben keverve is lehet a verembe tenni.

4. Ugyancsak takarmányul használhatjuk azt a *dudvát* (gazt), mely árokparkokon, utszéleken s parlagon heverő földeken terem, mert ha a marha zölden nem eszi meg, de mint zombolyázott takarmányt rendszerint jóízűen elfogyasztja azt. Szintugy szívesen eszi a marha a nedves helyeken termő *békarokkás sásos füvet* is, ha zombolyázza kapja, míg ellenben, ha szénát készítünk belőle, akkor legfeljebb csak a ló eszi meg, de a szarvasmarha nem.

5. A *kukoricacsutkát* rendszerint csak tüzelőül használjuk, más országokban azonban mint takarmányt is becsülik azt, mert a csutka föler a közepes szalmával. Legjobb a csutkát darálva etetni, de a kis gazda, akinek darálója nincs, úgy segíthet magán, hogy nagyjában felaprózva, hideg vízben áztatja, vagy meleg vízzel leforrázza azt s keveri szecszkával.

6. Az elhanyagolt földeken sok a *tarack*, mert nem mindenki szedi ki szántáskor a gyökerét; az idén kettős hasznunk volna ennek irtásából, mert nemcsak hogy földeink termőképességét fokoznánk, de nagyon jó takarmányt is nyernénk vele, még pedig olyan jót, hogy szükség esetén kenyérrel is lehet a gyökeréből sütni. Gazdáink többnyire elégetik a tarackgyökeret, részint mert nem ismerik a takarmányértékét, részint abbéli félelmükben, hogy az ürülékkel esetleg életképes gyökerek távolodnak el; ez a félelem alaptalan s aki mégis fél, az le is forrázhatja s így biztosan előlheti a gyökeret mielőtt feleltetné.

7. A *vadgesztenyére* kevés ember gondol, pedig a friss gesztenye kétszerte annyit ér, mint a burgonya, a szárított pedig kiálja a versenyt a gyengébb darafélékkel s így abrak gyanánt etethető. Ezért gyűjtjük a vadgesztenyét, ahol csak lehet s ha annyit tudunk összeszedni, hogy a téli időre is teljék, akkor vagy verméljük el úgy, mint a burgonyát, mely esetben egész télen friss gesztenyét etethetünk, vagy terítsük el s szárítsuk a padláson úgy, mint ahogy a friss diót szokás szárítani. Utóbbi esetben kövel vagy mozsárral szétzúzva, vagy pedig géppel megdarálva etetjük a vadgesztenyét s ha kedveskedni akarunk az állatoknak, akkor etetés előtt 24 óráig vízben kiáztatjuk azt, mely esetben keserű ízét veszítve, még a legkényesebb ló s marha is szívesen fogja enni, ha fokozatosan szoktatjuk hozzá.

8. Bortermő vidékeken kitünő segítségünkre lehet a *szőlőtörköly* is, kivált ha nagyjában kiszedjük belőle a kocsányokat, úgy, hogy főleg csak a bogyhéjak és szőlőmagvak alkossák a takarmányt. Feleltetni pedig így a friss, valamint a pálinkafőzésre használt törkölyt is lehet, sőt utóbbi annyiban jobb, hogy kevesebb borkósavat tartalmazván, nagyobb mennyiségben adagolható, mint a friss. Ugyanis friss törkölyt csak mintegy 2 1/2 kg.-ot ajánlatos a marhára naponta számítani, míg ellenben kifőzött törkölyből 12 kg.-ot is adhatunk neki. A szőlőtörkölyt továbbá a téli időre is eltehetjük, még pedig kicsiben, úgy, hogy mint a káposztát valami kádba tiporva, deszkákkal földjük le s kövekkel megterhelve, annyi vizet öntünk reá, hogy a levegőtől el legyen zárva, nagyban pedig verembe rakjuk a szőlőtörkölyt ép úgy, mint ahogy azt a répalevelekről elmondtuk, különös sulyt rektetvén itt is a jó letiporásra s a kellő beföldelésre, mert minden takarmány bevermelésénél az a fő, hogy a levegőtől minél jobban el legyen zárva.

Mindez áll arról a törkölyről is, melyet *alma- s körtebor* készítésekor nyerünk, s melyet nagyobb mennyiségben adagolhatunk, mint a szőlőtörkölyt, mert az alma- s körtebor nem tartalmaz borkósavat s ezért nem is bír azzal a hashajtó hatással, mint a szőlőtörköly.

(Folyt. köv.)

Két debreczeni követ levele 1805-ből.

A magyar országgyűlés az 1608. K. u. I. törvénycikkben végleges szervezetet nyert. A főrendi tábla tagjai személyes joggal jelentek meg, míg a követek tábláján azok vettek részt, kik másokat képviseltek. Az alsó táblánál döntő befolyással a vármegyei követek bírtak, az egyháziaknak és a városi követeknek együtt csak egy-egy szavazat számított. A követek utasításhoz voltak kötvé, amely *ellen* adott szavazatuk ugyan érvényes volt, de a választók az utasítás ellen szavazó követet bármikor visszahivhatták.

Ebből az időből közöljük Debreczen sz. kir. város két követének Simonffy Sámuel és Margitai György levelét, melyet a Nemes Tanácshoz és a Nemes Electa Jurata Communitashoz küldenek, beszámolva az 1805-iki országgyűlés megnyitásáról. A városi levéltár több ilyen levelet őriz, melyekből igen számos érdekes kortörténeti adatra bukkanunk. A levél így hangzik:

Tekintetes Nemes Tanács és Nemes Electa Jurata Communitas!

Ezen hónapnak 12-ik napján ide Posenba felérkezvén, az azt követő négy napokat a Fő Méltóságok szokásba levő látogatásával töltöttük, 17-ikén pedig az Ország Gyűlése elkezdődvén, a két Tábla egymás köszöntése után a F. Királynak sub incognito lejendő jöveteléről, és miképpen való fogadásáról szolló Directorium olvastatott fel. Mellynek végeződésével mindnyájan mind a Mánások, mind a Statusok a F. Palatinussal együtt, szokott processióval a Sz. Lélek segítségül való hívására a Cathedralę Templomba mentek, az nap estve pedig a F. Király az Esztergomi Érsek Palotájába megérkezvén 18-án ismét Ország Gyűlés tartatott s mind az ő Felsége, mind a vele levő Hertzeg Antal köszöntésére Deputatióba küldetett, a melly a Relatióját meg tevéen délelőtt tíz óra tájban mind a két Tábla a fent irt Palotába öszvegyült, a hová a F. Király a szokott solemnitással be jövéen, Thronusába béült s minémű beszédet tartott s mitsoda Propontiókat tett, azután pedig a Proceresek Sálájában mixta sexsio tartatván, a Propositiók felolvasása után a F. Palatinus Ó Hge, mitsoda szivre ható módon orált, nyomtatásba ide zárjuk.

Még ugyan mennyibe határozódjék meg a F. Király kívánsága és míről s menyiről gondolkozzanak T. Statusok világosan tudni nem lehet, de annyi bizonyos, hogy minden meg egyezik abba, hogy nagy veszedelemmel fenyegetőző körülállásokhoz intézett szükséges és elkerülhetlen segítség ajánltasson, Melly a midőn meg fog állittatni a T. N. Tanácsnak és Ns. Communitásnak idejében mindenekről referálni fogunk: addig is pedig, ha hogy ily fontos dolog meghatározása itten késne és az idő megengedné a T. N. Tanács és Ns. Electa Jurata Communitas utasítását is örömmel várjuk.

Egyébb eránt a T. Bihar és Zabolch Vmegyei aplegatus Urak, a kik az előtt való szokás szerint ezen Estaffétának közköltésén való küldése végett bennünket megszólítottak azon kéri az Úr Fő Bíró urat s általa a T. N. Tanácsot, hogy a miénkkel együttmenő Relatiojokat ugymint a Biharit Bagosig, a Zabolchit pedig, ha Bökönnyig rendelet nem volna téve, bizonyos expressussal Nagykállóba hová hamarabb elküldeni méltóztasson.

Ezek után kegyességeken ajánlottak, álhatatos tisztelettel maradunk A Tekintetes Nemes Tanácsnak és Nemes El. Jurata Communitasnak Posenba 19. 8-bris 805.

alázatos szolgálai:

*Simonffy Sámuel,
Margitai György.*

Közli: **Koncz Ákos.**

Az országos magyar kereskedelmi egyesülés.

Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés ügyvivő igazgatósága a nyári szünet után mult hó 25-én tartotta meg első ülését. Az igazgatóság jóváhagyólag tudomásul vette az elnökségnek azon intézkedését, amelylyel dr. Lévy Bélát az egyesülés ügyvezető titkárává kinevezte. Az elnökségnek a kifejtett tevékenységről szóló jelentése kapcsán az igazgatóság magáévá tette az elnökségnek a takarmányszállítási díjkedvezmények kiterjesztése érdekében tett intézkedéseit és elhatározta, hogy minden további akció megindítása előtt bevárja a kereskedelemügyi miniszter döntését. Elhatározott továbbá, hogy az egyesülés a kereskedői elemnek az adókvetési és felszámolási bizottságokban való megfelelő képviseltetése érdekében országos akciót tesz folyamatba s e célból mindenekelőtt a mai állapot hiányai feltárása mellett a pénzügyminiszteriumhoz fordul.

A külföldi vámtarifák magyar nyelvű kiadásának a Román Általános Vámtarifával megkezdett sorozatát az O. M. K. E. folytatni fogja s e célból az igazgatóság a szerb vámtarifa kiadását határozta el.

Jelentést tett az elnökség az egyesülés szervezetének további kiépítéséről s különösen arról, hogy október hó 9-én a beregszászi, 16-án a sátoraljaujhelyi, 23-án a máramaroszigeti, 30-án pedig a marosvásárhelyi kerületek fognak az igazgatóság közreműködésével megalakítani. Az igazgatóság elhatározta, hogy az egyesülés bármely, ugy fővárosi, mint vidéki tagjának a magyarországi bejegyzett czégekhez vonatkozólag, nemkülönb közigazgatási, adó- és illetékügyekben díjtalanul felvilágosításokat ad. Igen részletes megbeszélés tárgyát képezte a szövetkezeti ügy. Az O. M. K. E. igazgatósága még az 1904 június 5-iki ülésén elhatározta, hogy a fogyasztási szövetkezetek alakulására és működésére vonatkozó adatokat országsszerte összegyűjti, hogy azok alapján a közvéleményt megbízhatóan tájékozza a fogyasztási szövetkezetek valódi közgazdasági értékéről s visszaéléseiről. Ez alapon a munka haladéktalanul folyamatba tétezt: az anyag nagyrésze már is összegyűjtött s a gyűjtés befejezése legközelebbre várható. Az összegyűjtött anyag alapján fogja dr. Sugár Ignác, a miskolci kereskedelmi és iparkamara titkára, az O. M. K. E. igazgatóság tagja véleményét kidolgozni és az O. M. K. E. igazgatósága elé terjeszteni, foglalkozott ezenkívül az igazgatóság a kereskedelemügyi miniszter sürgős leirata folytán a szövetkezetekre vonatkozó törvényjavaslat áldolgozott előadói tervezetével. A vita során az igazgatóság tagjai egyetértelműen utaltak arra, hogy a szövetkezetek jelszava alatt minő visszaélések folynak és a kereskedelem minő jogosulatlan támadásoknak és károsításnak van kitéve, anélkül, hogy ebből a fogyasztóknak hasznuk volna, hogy továbbá a szövetkezetek a mai szabályozás keretében államellenes a nemzetiségi törekvésekre, nemkülönb felekezeti igazgatásokra használhatók fel. A tervezet ezen visszaélések megakadályozásáról nem gondoskodik eléggé, miért is lényeges átdolgozásra szorul. Az O. M. K. E. ügyvivő igazgatósága ezek figyelembe vételével megállapította a kereskedelemügyi miniszterhez intézendő véleményes jelentések elveit.

Szabályrendeletek.

26.
177. 885. bkgy.

Helyhatósági szabályrendelet a zsidókereskedésről.

Érvényes Debreczen sz. kir. város területére nézve.

1. §. Zsidókereskedés gyakorlására nem nyerhet engedélyt oly egyén, aki nyereségvágyból elkövetett büntetésért vagy vétségért büntetve volt.

Ily egyén zsidókereskedésben segédnek sem alkalmazható.

2. §. A zsidókereskedés üzlet a főpiacon egyáltalában nem nyitható, s a zsidókereskedés üzlet előtti gyalogjárdára s egyáltalában az utcái térségére semmiféle tárgy ki nem akasztható.

3. §. A zsidókereskedés üzlete állandóan a rendőri hatóság ellenőrzése és vizsgálata alatt áll.

4. §. Ha az eladó személye, vagy eladásra kínált tárgy ellen gyanu-ok forog fenn, a zsidókereskedésről az illető kerületi rendőr-kapitányságot azonnal értesíteni tartozik; különben ennek elmulasztása esetében, a 10. §-ban alább előírt büntetésen fe ül még az ily bejelentési mulasztás folytán megvett és később lopottnak bizonyult tárgyak a beigazolt tulajdonosnak kártérítési követelés nélkül kiadandók.

5. §. A zsidókereskedés üzletben oly új tárgyak, melyeket az üzlettulajdonos rendszeresen készített, vagy készen vesz, nem tarthatók.

6. §. Zsidókereskedés zalogra való kölcsönzéssel bármely alakban teljességgel nem foglalkozhatnak.

7. §. A szerda és szombat napokon tartatni szokott zsidókereskedésben oly zsidókereskedés, kiknek rendes üzlethelyiségük van, helyt nem foglalhatnak.

8. §. Azon egyének, kik ezen szabályrendelet életbe lépte előtt ócska ruha árulásra hatósági engedélyt nyertek, csak a zsidókereskedésben és csak az ennek tartására rendelt szerda és szombat napokon árulhatnak és pedig ott és akkor is egyedül oly tárgyakat, melyek az 5. §-ban körülírt tilalom alá nem esnek.

9. §. A zsidókereskedésben ócska-féléket árulók a vásárfelügyelőség által szemmel tartandók és ha iparhatósági engedéllyel nem bírnának, ennek kivételére utasítandók, különben a további árulástól eltiltandók, ide nem értve azon helybeli lakosok, kik a fennálló gyakorlat szerint sajátjaikat maguk, vagy megbízottjaik által a maguk részére árultatják.

10. §. A zsidókereskedés, ki a jelen szabályrendelet 1., 2., 4. és 5. §. intézkedése ellen vét, az iparhatóság által ipar (kereskedelmi) oktatási célokra fordítandó s 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, aki pedig a 6. §-ban foglalt tilalmat megszegi, az 1881. évi XIV. t.-cz. 24. §. értelmében büntetetik; sőt az 1884. évi XVII. t.-czikk 155. §-a értelmében az iparhatóság s saját területén a zsidókereskedés jogától előre bocsátott vizsgálat és tárgyalás után, meghatározott vagy határozatlan időre megfoszthatja azt, akinél oly tények merültek fel, amelyek őt iparának üzése közben a közrendészet szempontjából megbízhatatlannak tüntetik fel.

11. §. Azok, kik zsidókereskedés üzletet az 1884 október 1-sője előtt szerzett jogositvány alapján folytatnak: üzletük gyakorlásánál jelen szabályrendelet határozatait szintén megtartani kötelesek.

Kelt Debr. czen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1885 január 29-én s folytatva tartott közgyűléséből.

Kiadta:

Zöld Mihály,
jegyző.

14,340. szám.

„Jóváhagyom“.

Budapest, 1885 november 10-én.

A miniszter helyett:
Matlakovich.

Meghívás

a folyó 1904-ik évi október hó 18-dik napján, — kedden — délután 3 órakor a városháza közgyűlési termében tartandó

bizottsági rendes közgyűlésre.

Tárgyak:

1. Polgármesteri jelentés 1904. évi július és augusztus hónapokról.

2. M. kir. belügyminiszter ur leirata, melylyel az állami pápaképezde építése tárgyában hozott 136|8552—1904. bkgy. számú határozatot jóváhagyja.

3. M. kir. belügyminiszter ur leirata az ev. ref. főiskolánál létesítendő két bölcsészeti tanszékre megszavazott 10,000 korona évi hozzájárulásra vonatkozó közgyűlési határozat jóváhagyásáról.

4. M. kir. belügyminiszter urnak leiratai az 1904. évi költségelőirányzat jóváhagyása tárgyában. Ezzel együtt a m. kir. belügyminiszter urnak 83,857|1904. számú leirata az 1904. évi költségvetésbe beillesztett hitfelekezeti felemelt iskolai és egyházi segélyezésügyében.

4. M. kir. földmívelésügyi miniszter ur leirata a szőlőskerti csöszöknek hosszú löfegyverrel ellátása tárgyában hozott 192|7228—1904. bkgy. számú közgyűlési határozat jóváhagyásáról.

6. Földmívelésügyi m. kir. miniszter ur körrendelete a

hadsereg terménybeli szükségletének u. n. kézi vásárlás útján való beszerzése tárgyában.

7. Nyitra vármegye közönségének a nemzeti érdekek oltalmazása végett szükséges intézkedéseknek megtétele végett az országgyűlés képviselőházához intézett s ide támogatás végett megküldött felirata.

3. Csanád vármegye közönsége a vármegyei kórházak alkalmazottainak a vármegyei alkalmazottak sorába felvétele iránt a m. kir. belügyminiszter urhoz intézett feliratát támogatás végett megküldi.

9. Baranya vármegye közönségének átirata a gazdasági szerződményes cselédek lakásairól alkotott szabályrendeletre hasonló szabályrendelet készítése iránt.

10. Csanád vármegye közönségének átirata a vasárnapi munkaszünetek kiterjesztése céljából a m. kir. kormányhoz intézett feliratának támogatása tárgyában.

11. Zala vármegye közönsége a külön sztrájk törvény alkotása iránt a m. kir. belügyminiszterhez intézett feliratát pártolás és hasonló szellemű fülirattal való támogatás végett megküldi.

12. Zombor város közönségének az élelmi szerek mesterséges megdrágításának megakadályozása iránt az országgyűlés képviselőházához intézett, ide pártolás végett megküldött felirata.

13. Sopron sz. kir. város törvényhatósága a külállomokkal, különösen Olaszországgal a borbehozatalra vonatkozó szerződések tárgyában a m. kir. kereskedelemügyi miniszter urhoz intézett feliratát támogatás végett megküldi.

14. Győr sz. kir. város törvényhatóságának átirata az 1877. XX. t. cz. némely szakaszainak módosítása tárgyában a belügyminiszter urhoz intézett felirata támogatása iránt.

15. A gazdasági egyesületek országos szövetségének átirata a Galiczia—Románia és Olaszország felől történő bevándorlás szabályozása tárgyában a m. kir. kormányhoz intézett feliratának támogatása iránt.

16. A győri ipar- és kereskedelmi kamara átirata a közszállítások tárgyában a m. kir. kereskedelemügyi miniszter urhoz intézett feliratának támogatása tárgyában.

17. A magyar gyáriparosok országos szövetségének köszönő irata, törvényhatóságunknak a hazai ipar pártolása tárgyában hozott 524/1904. bkgy. számú határozatára.

18. Polgármesteri jelentés az országgyűlési képviselőválasztói jog új törvényes szabályozása céljából elrendelt s a f. év marczius havában foganatosított statisztikai összeírásról.

19. Polgármester jelentése a szervező bizottság elnöki tisztségének betöltése tárgyában.

20. A számonkérésék jegyzőkönyve bemutatattik.

21. Tanácsi előterjesztés a borital és hufogyasztási adók megváltásáról és szerződés megkötéséről.

22. A közigazgatási bizottság jelentése az 1904-dik év első feléről.

23. A debreczeni zenede kérvénye évi segélyének felemelése iránt.

24. A Dobozi-féle ház ondódi földjének elidegenítése fellett a névszerinti szavazásnak másodizben megejtése.

25. Drágasági pótlékok megadása iránti kérvények.

26. A házipénztárnak, az általa kezelt alapoknak, a kövezetvámnak és a világítási vállalatnak 1905. évi költség-előirányzata, tanácsi javaslattal.

27. Tanácsi jelentés az ev. ref., az ág. hitv. evang. s a gör. kath. egyházak, valamint az izraelita hitközség iskola-építési, fenntartási és egyházi segélyek tárgyában kötött szerződések jóváhagyása és további intézkedések megtétele iránt.

28. A néhai Ármos Bálint által tett alapítványoknak a m. kir. belügyminiszter ur leirata szerint szerkesztett alapítóoklevelek tervezetei, tanácsi javaslattal.

29. Egy gyámpénztári ellenőri, egy szállásbiztosi, egy irodatiszti s két irnoki állásnak, valamint az esetleg megüresedett állásoknak választás útján betöltése.

30. A városi nyomda külön kezelése tárgyában szabályrendelet tervezet, tanácsi javaslattal.

31. A törvényhatósági városok polgármestereinek 1903. évi május 18-án városunkban tartott értekezletén felvett jegyzőkönyv bemutatattik.

32. A városi tanács a helypénz szabályrendelet tervezetét beterjeszti.

33. Tanácsi előterjesztés az utcák jobb minőségű járdával való ellátása tárgyában alkotott szabályrendelet módosítása iránt.

34. Ugyanaz a telepedés és a községi kötelékbe felvétel tárgyában alkotott szabályrendelet módosítása iránt.

35. Ugyanaz a hordáriparra vonatkozó szabályrendelet módosítása tárgyában.

36. Szabályrendelet javaslat: a város belterületén levő közutak forgalmi biztonságáról és a műtárgyak megvédéséről.

37. Kataszteri helyszinelési költségek előlegezése tárgyában tanácsi javaslat.

38. A II. alföldi transversalis ut mentén a halápi 354. hrsz. parcellából egy hold területnek utkaparó ház céljaira jogelismerési díj mellett átengedése tárgyában tanácsi javaslat.

39. A kórház pénzkezelése és gazdasága megvizsgálásáról szóló jelentés.

40. Tanácsi előterjesztés a városi nyomdának szállított papirok ára kiegyenlíthetése végett a pallagi vasut építésére felvett 8000 korona átruházásának engedélyezése s felhasználása iránt.

41. Ugyanaz a körkemencei kiadásokra 16,000 korona póthitel engedélyezése iránt.

42. Tanácsi jelentés az anyakönyvi hivatalnak városi épületben leendő elhelyezése tárgyában.

43. Tanácsi jelentés a helyi vasut részvénytársaság részére területek átengedése iránt.

44. Ugyanaz a folyó 1904. évi lóversenyek elmaradása folytán megtakarított összegnek a tanyai és gazdasági ismétlő iskolák berendezési céljaira átutalása tárgyában.

45. Ugyanaz a Nagy Ferencz-féle Szent-Anna-utcái ház megvétele tárgyában, ezzel együtt a gör. kath. egyháznak templomépítés céljaira terület átengedése iránti kérvénye bemutatattik.

46. Az idegen forgalmi vállalat részvénytársaság kérvénye anyagi támogatás iránt.

47. Harasztí Lajos volt városi rendőr fellebbezése nyugdíja megállapítása iránti kérelmét elutasító tanácsi határozat ellen.

48. Német Ferencz városiapidijas irnoknak kegydíj iránti kérelme.

49. Özv. Günther Ferenczné özvegyi segély és gyermeknevelési járulék iránti kérvénye.

50. Szabadságolás iránti kérvények.

51. Nyugdíjazások.

52. Orvostudori oklevél kihirdetése.

53. Bábaoklevél kihirdetése.

Közigazgatási hírek.

— **A főispán hazaérkezése.** *Domahidy* Elemér főispán, mint lapunk legutolsó számában megírtuk, mindnyájunk örömeire haza érkezett hosszú útjáról. A főispán a hétfői teljes tanácsülésen már résztvett, vezetve a tanácskozást, mely a legközelebb tartandó közgyűlés tárgyait készítette elő. A tanácsülés elején *Kovács* József polgármester a sziv őszinte, meleg érzésével köszöntötte a főispánt hazatérése alkalmából és kérte, hogy messze útjáról hozott gazdag ismereteit és tapasztalatait érvényesítse munkásságának széles mezején. A főispán kedvesen válaszolt az üdvözlő szavakra, szívesen ígérvén, hogy ezentul is azon lesz, hogy Debreczen város nagysága, anyagi jóléte és szellemi szintje emelkedjék.

— **Személyi hír.** *Vecsey Imre* főjegyző, lapunk főszerkesztője, szabadságáról hazaérkezett és hivatalának vezetését átvette.

* **Thaly Kálmán dr. ünnepeltetése.** Városunk I. kerületének országgyűlési képviselőjét, a kitünő történettudóst, Thaly Kálmán drt, szép megtiszteltetés érte. A héten adták át neki az összkormány jelenlétében ama érmeket, melyeket tisztelői annak emlékére verettek, hogy az ősz tudós a parlamenti békét helyreállította. Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter üdvözölte Thaly Kálmán drt, mire az ünnepelt megatottan válaszolt. Méltán érte városunk képviselőjét ezen megtiszteltetés, mert örök igazság marad: „*concordia res parvae ereseunt, discordia maximae dilabuntur*“.

§ **Igazságügyi számvevőség Debreczenben.** Az igazságügyi miniszteriumban Debreczen városát is közlő terv megvalósítását készítik elő. Mikor 1890-ben a 25. törvénycíkkel megalkották, felhatalmazást nyert az igazságügyi kormány, hogy a 11 kir. tábla és főügyészség mellé, a számvitel egyszerűsítése végett, a miniszteri számvevőséggel összefüggésben külön-külön számvevőségeket szervezzen. A törvény 5-ik és 15-ik szakasza ezirányú rendelkezéseit azonban mindaddig nem hajtották végre. Most azonban az igazságügyi miniszter elhatározta, hogy a középponti számvevőséget felosztják 12 részre, még pedig: miniszteri számvevőségre és 11 királyi táblai és főügyészségi számvevőségre. Ez az új rend egyelőre csak ideiglenes lesz és ha kipróbálták és bevállik, a miniszter 1905 augusztus elsejétől véglegesíti ezt az új beosztást. E szerint Debreczen is kap igazságügyi számvevőséget.

(:) **Tóth Kálmán ipartestületi elnök díszoklevele.** *Mindig örülünk, ha érdemes, munkás és eszes embert ér valamelyes kitüntetés és éppen azért örömmel hallottuk, hogy Tóth Kálmán bizottsági tagot, az ipartestület fáradhatlan buzgalma elnökét, az országos központi hitelközvetkező igazgatósága, a szövetkezési téren tett eredményes munkásságáért díszoklevéllel tüntette ki.*

(§) **Jutalomdíjak a jegyzőknek.** A Kisbirtokosok Földhitelintézeté 1500 koronát ajánlott föl Tallián Béla földművelésügyi miniszternek, oly rendeltetéssel, hogy azt a községi jegyzőknek jutalomként ossza ki és pedig azok között, kik a mezőgazdaság fejlesztése, új keresetforrások nyitása, új munkakalkalmak teremtése által a falu népének jólétét mozdították elő. A miniszter 500, két 300 és két 200 koronás jutalomdíjakra osztotta föl az összeget és fölhitte a Községi Jegyzők Országos Egyesületét, hogy minden jutalomra három, a falu jólétéért önzetlenül működő, érdemes községi jegyzőt hozzon javaslatba. A díjat még ez évben kiadják.

* **Beke Imre nyugdíjaztatása.** A városházának egy érdemes tisztviselője válik el tőlünk, hogy félreállva a munkától, csendes pihenésben legyen ezentúl része. Nyugdíjaztatását kérte *Beke* Imre városi kiadó. 1872 óta szolgálja a nemes várost és munkás keze csak akkor szünt meg dolgozni, mikor elbetegesedett. Régen nem látjuk őt íróasztalánál és most, hogy egészségét visszanyerte, orvosa tanácsára nem tér vissza közénk. Kötelességtudásban páratlan, munkásságban fáradhatatlan, jó szívben egyik legkiválóbb kartársunk távozik el tőlünk. Egész életében dolgozott és megfellelkezve önmagáról, mindenét, minden keresetét másoknak adta. Szerette és becsülte mindenki őszinte lelkeért, szinmagyar erényeiért, hozzáférhetlen jelleméért. Nehezen válunk el tőle a munka mezején, de hisszük, hogy a jó Isten sokáig megtartja őt, mert valóban érdemes arra, hogy közszolgálatának hosszú ideje után, csendes nyugalomban élvezhesse napjait.

— **A törvényhatósági bizottsági közgyűlés napja.** Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsági közgyűlése október hónap 18-án délután 3 órakor lesz. A tárgysorozatban igen sok nagyfontosságú ügy van felvéve, éppen azért felkérjük a bizottsági tag urakat, hogy minél számosabbban jelenjenek meg a közgyűlésen. Ekkor lesz tárgyalva az **1905-ik évi költségelőrányszat**, melyet *Roncsik* Lajos főszámvevő nagy gonddal és szakértelemmel állított össze. Ugyancsak e közgyűlés fog határozni az **egyházi és iskolai segélyek végleges rendezése** ügyében. Egyéb nevezetes tárgyai is lesznek e közgyűlésnek, sőt választásokban is lesz részünk.

— **Ezer korona iskolákra.** Az idén nem tartott a lovaregylet városunkban löversenyt, mivel a pálya javítás alá került. Miután a város minden évben ezer koronás díjat tűz ki, ez azonban nem használódott fel: a városi tanács azon javaslatot teszi a közgyűlésnek, hogy ezen ezer koronát fordítsa a gazdasági ismétlő és tanyai iskolák felszerelési költségeinek fedezésére. Bizonyosra vesszük, hogy a közgyűlés bölcsesége a tanács okos javaslatát egyhangulag elfogadja.

* **Nagyidők tanui.** Szabadságharcunk tanui egyre fogynak. A héten is ketten hunytak el: *Bátsi Ballo* Károly és id. *Gaál* József. Mindketten látták a nemzet ébredését, fegyverrel küzdöttek az ember nemzetek legszebb jogáért, legdrágább kincséért: a szabadságért... Nyugodjanak békében és emlékeztük fölött virraszson a nemzeti géniusz.

— **Székely inas fiuk Debreczenben.** A Debreczenben legjobb műhelyekben elhelyezett székely fiuk száma közelebből tetemesen megsaporodik. Nem kevesebb, mint 14 erőteljes jól iskolázott fiu érkezik egyenesen a kies székelyföldről, ahol az idén nagy az inség, mert gyümölcsön kívül egyébük sem termett.

A székely fiukat, akik különböző iparágakban nyernek majd itten kiképzést, a helybeli Székely Társaság ügyvivő alelnöke Székely Ferencz

felmérési felügyelő ur helyezi el. Tehát, akik székely fiu tanoncot kívánnak, hozzá forduljanak.

A fiuk 13—17 évesek, 5—6 elemi iskolát, sőt többen 3—4 polgári iskolai osztályt is végeztek. A már itt levő székely fiuk olyannyira jól beváltak mint asztalos, lakatos, kovács, kerékgyártó, szabó, cipész, hentes, mészáros tanoncok, hogy egészen kapósakká váltak.

Tízszor annyi rendszeren a jelentkező, mint amennyi fiut küldenek s így csakis az iparosok intelligensabb részének jut a különben értelmes, jó erkölcsű, szorgalmas és igen megbízható székely fiukból.

A Székely Társaság négy évre adja ki őket most már csakis azzal a feltétellel, hogy a mester a teljes ellátás mellett ruházza is a többnyire árva és szegény székely fiut. Akiknek 1—2 már jutott, készséggel válnak többet is, mert jó hajlamokkal bírnak az ipari foglalkozás iránt.

Egyben hírül adjuk azt is, hogy a Székely Társaság ellenőrzése mellett legközelebb 1—2 waggon finom fajtájú kézzel szedett alma és körte kerül a debreczeni piacra 10—20—50 kilós kosarakban és ládáknak. A minta a főtér valamelyik üzletének kirakatában lesz látható.

— **Adóügyi tanácsnokok Debreczenben.** Ilyen cím alatt helyi lapársaink megemlítették, hogy az ország adóügyi tanácsnokai legközelebb Debreczenbe jönnek össze értekezletre. Jó forrásból azon felvilágosítást nyertük, hogy ez a hír korai, amennyiben erre vonatkozólag intézkedés és végleges határozat nem történt.

* **Kik fizetik a legtöbb adót?** A most összeállított névsor szerint a legtöbb adót fizetnek Debreczenben: Hartstein Péter 10,938, Sesztina Lajos 6757, Riekl Géza 5838, Vecsey Zoltán 4604, Simonffy Imre 4363, Áron Miksa 3651, Reichmann Árnin 3638, Kardos László 3228, Sembery Miklós 2949, Kaszanyitzky Endre 2362, Lamprecht Frigyes 2831, Weichinger Károly 4813, Berger Jenő 2773, Ujfalussy József dr. 2609, Áron Jenő 2580, Jámor János 2487, Fried Emil 2478, Nagy Jakab 2460, Falk Lajos 2437, Németh András 2279, Ungvári János 2225, Öry Mihály 2222, Horváth István 2186, id. Jóna István 2112, Szentesi János 2046, Tóth Gyuláné és Győrffy Aladár 2018; Hajdu vármegyében: Semsey Andor 41,577, Zichy Géza gróf 14,430, Hartstein Péter 11,306, Forrai Henrik 7993, Fried Leo 5985, Lichtschein Dezső 3835, Vecsey Oláh Miklós 3475, Czeglédy Mihály dr. 3379, Dézsy Rudolf 3317, Lichtmann Mór 3163, Rozinger Lajos 4193, Fischbein Ignác 3091, Berencsy Gyula 2950, Fürst Ödön 2779 koronát. Debreczen város névsorában 170 legtöbb adót fizető van 404 korona legkisebb összeggel, míg Hajdúvármegye névsorában 150 legtöbb adózó 590 korona legkisebb összeggel.

** **Adomány a mentőkocsira.** A Debreczenben most letelepedett *Koch Testvérek* cég üzletük megnyitása napján az első napi bolti tiszta jövedelmet: egyszáznegy koronát átadtak polgármesterünknek, egy mentőkocsi beszerzésének költségeire. A cég tette dicséretet érdemel és mi hisszük, hogy e példa után mások is adakoznak ezen célra.

» **Tiszti állások betöltése.** Az október 18-dikán tartandó közgyűlés be fogja tölteni az üresedésben levő állásokat. Komáromy Antal jelenlegi gyámpénztáros volt állása, az ellenőri üres. Wagner György szállásbiztos nyugdíjaztatása folytán megejtik a szállásbiztos választást is. Ugyancsak az árvaszéknel a nyugdíjazott Gönczy Endre irodatiszt állása is betöltésre vár, valamint két irnoki állás is. Pályázó van bőven minden állásra s így a törvényhatósági bizottsági tagoknak meg van adva az alkalom a választásnál a jobbnál jobb erőket támogatni bizalmukkal.

† **Egy érdemes férfit halála.** Kedden délután helyezték nyugalomra a feltámadás reményében *Szedlák Józsefet*, a *Szedlák és Vámos* cég érdemes tagját. Közbecsülés vette körül a megboldogultat életében és a kegyelet megható módon nyilatkozott meg ravatalánál. Igaz ember volt. Ez az elhunyt legigazabb dicsérete. Munkás élet záródott be elhunyt alkalmából és mi, akik ismertük becsületes lelkét, nagy szakértelmét, határozott egyéniségét és művelt szívét, könyvek közt kísértük utolsó útjára. Páratlan családapa, modern ember, a haladó század hibái nélkül; jó barát és önzetlen mindenkiel szemben. Nyugodjék békével és emlékezte legyen áldott mindnyájunk szívében.

§ **A tanács és a helyi vasut.** A helyi vasut bejelentette a tanácsnak, hogy a teherforgalmat a város külső részén óhajta lebonyolítani. Jelzi egyszersmind, hogy mivel ennek, valamint a motorkocsival való közlekedésnek beállítására időre van szüksége, hosszabitaná meg a város a helyi vasut koncesszióját. Végül arra kéri a városi tanácsot, hogy a villamvilágítás létesítése dolgában nevezze meg a küldöttséget, mivel e dologban is szeretne tárgyalni. A városi tanács mindezen beadványra kimondta, hogy a koncessziót nem hosszabbítja meg, küldöttséget nem nevez meg, mivel a helyi vasut beadványa tartalmatlan elannyira, hogy a kiküldendőket nem tudná ellátni semmiféle pozitív felhatalmazással a tárgyalásra. Ujabbán a helyi vasut bemutatta teli menetrendjét, melyet a tanács szintén nem fogadott el, mert abban a közönség érdekeire semmi tekintet nincs. Végül a tanács abba sem egyezett, hogy a helyi vasut teherforgalmát hétfőn és kedden egész napon át lebonyolíthassa. A városi tanács mindeme határozatát a város közönségének érdekében hozta, ez által remélvén megszüntetni a helyi vasut ellen felmerülő panaszokat.

— **A szervező bizottságból.** Domahidy Elemér főispán a szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság elnöki tisztségéről lemondott és lemondását a tanácssal közölte. Most a tanács ezen lemondást azon javaslattal terjeszti a bizottsági közgyűlés elé, hogy kérné meg a közgyűlés a főispánt, hogy ezen lemondását vonná vissza az ügy érdekében.

§ **Katonai ügyek:** A közös hadsereg állományába tartozó tartalékos legénység ellenőrzési szemléje folyamatban van a Pavillon lak-tanyában. *A szemle tart 11-től 15-ig. Utószemle lesz: okt. hó 28. és 29-én. Október hó 17-én* vegyes felülvizsgálat a Pavillon lak-tanyában Domahidy Elemér főispán elnöke alatt. Október hó 20-án utóállítás, szintén a Pavillon lak-tanyában.

* **Debreczen az egyetemért.** Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága a Debreczenben létesítendő egyetem megvalósítását tartva szem előtt, kétszáz ezer koronát szavazott meg két bölcséleti tanszék felállítására. A kormány ezen közgyűlési határozatot jóváhagyta, miért is a tanács utasította a főszámvevőt, hogy 1905-től kezdődőleg a költségelőirányzatba ezen czímen állítson be évenként 20,000 koronát.

— **Razzia a városban.** A bünyügyi osztály a héten razziát rendezett, mely nagy eredménnyel járt, amennyiben sok gyanús és hajléktalan egyén került a rendőrség elé. A razziát *Mile Pál* tb. fogalmazó vezette.

§ **Csokonai szülőháza.** A Csokonai-kör részéről kiküldött bizottság átvizsgálván *Zoltai Lajos* segédlevéltáros Csokonai szülőházára vonatkozó adatait, azon javaslatot terjeszti a Csokonai-kör választmányára elé, hogy mivel az adatok a valóságnak megfelelnek, Csokonai szülőházaul a Kereskedelmi és iparkamara Hatvan-utcai háza jelöltessék meg.

** **Pályázat Csokonai színműre.** Zilahi Gyula aradi színiigazgató, ki 1905-ben színházunk igazgatását átveszi, pályázatot hirdet egy Csokonai életét és működését tárgyzó, prózában írandó színműre. A pályadíj 1000 korona, beadási határideje 1905 május 1. A pályaművek a színiügyi bizottság elnökéhez küldendők.

— **Az egyház köréből.** A debreczeni ev. ref. egyház presbyteriuma október hó 16-án, azaz vasárnap délelőtt 10 órakor gyűlést tart.

** **Nimródok gyűlése.** A debreczeni vadásztársulat október hó 15-én, délután 5 órakor választmányi ülést tart a mezőrendőrkapitányság helyiségében.

§§ **A műpártoló egyesület téli kiállítása.** A debreczeni műpártoló egyesület december hónap első felében képkiallítást rendez. Lapunk legközelebbi számában bővebben fogunk foglalkozni ezen életrevaló és műveltségünket szélesíteni hivatott eszmével.

— **Árverési csarnok.** Az első debreczeni kézi zálogkölcsonintzet részvénytársaság árverési csarnokot kíván mintegy 90,000 korona befektetéssel létesíteni. Mivel azonban ezen befektetés nagy anyagi áldozattal jár, a részvénytársaság azon kéréssel fordult a tanácshoz, hogy terjesztené fel pártolólag azon kérését, miszerint ezen tervezett üzlet gyakorlása 25 évre terjedőleg a kizárólagossági jogot elnyerhesse. A tanács legközelebb határoz a beadvány sorsára nézve.

§ **Ártézi kutak vizapadása.** Hódmezővásárhely nemrég elhatározta, hogy az ártézi kutak fölöszeit különböző célokra, mint fürdőépítés, vízvezetéképítés, locsolás stb. fel fogja használni. Azóta az összes ártézi kutak vízbőségét rendszeresen megméri. E megfigyelések és mérések alapján megállapították, hogy a kutak vízbősége folyton apad, minek főokát abban vélik föltalálni, hogy az ártézi kutak száma folyton növekszik, és hogy különösen magánházak és telkeken engedély nélkül folyton fúrnak és szaporodnak a kutak. Eddig összesen 14 közkut és 16 magánkut van. A hatóság nagy figyelemmel fogja kísérni a kutak létesítését, melyet minden egyes esetben a vízjogi törvény értelmében engedélyezéshez köt.

* **A Dobozy-ház földje.** A *Dobozy-ház* ondódi földjének elidegenítésére vonatkozólag az október 19-ikén tartandó közgyűlésen lesz megejtve másodízben a névszerinti szavazás.

— **Öt vagon homok Nádudvarnak.** A nádudvariak a vasúthoz vezető ut elkészítésére öt vagon homokot kértek Debreczentől. A tanács a kért homokmennyiséget díjtalanul átengedte.

* **Tejhamisításért — egy évi börtön.** Mig nálunk az élelmiszerek legszemérmelenebb hamisítói is legfőleg csak csekély pénzbüntetéssel sújtja a törvény, addig a németek a legsúlyosabb büntetést mérik ki azokra, akik nyereségvágyból embertársaiknak az egészségét is veszedelembé döntik. A müncheni törvényszék *Mayer* Oszkár tejkereskedőt tejhamisításáért *egy évi börtönre* és három évi becsületvesztésre ítélte. Mayer már évek óta rendszeresen üzte a tejhamisítást s utóbb már oly szemérmellenül garázdálkodott, hogy még a cselédeknek mosdóvizét is a tejebe öntötte, s mint gyermek-tejet eladta drága pénzért. A münchenihez hasonló példás büntetésnek van is eredmény: Németországban ritkaság a tejhamisítás.

— **Városi közgyűlések megrövidítése** értelmében nem kicsinyelhető lépést tett nem régen Pozsony város tanácsa, amidőn kimondotta, hogy ezentul a közgyűlések tárgysorozatát mindig, már egy héttel a közgyűlés előtt, fogja kézbesíttetni a törvényhatósági bizottság tagjainak. Ezt az intézkedést a városi körökben mindenütt jóváhagyó helyesléssel veszik tudomásul, mert a közgyűlések rövidítésének praktikus eszköze lesz, amennyiben a már jókor informált városatyák nem fognak belesni abba az ősi hibába, hogy olyan dolgokról beszéljenek, amelyek nincsenek a napirenden s meddő vitákkal töltsek el az időt.

(.) **Brassó átírata.** Brassó város megkereste Debreczent, hogy értesítene arról, vajjon a piaci kufárkodásra van-e szabályrendelete. Miután a kufárkodásra vonatkozólag van intézkedés a vásárok és nyílt piacokról szóló szabályrendeletben, a városi tanács ezt Brassó város tanácsának megküldötte.

— **Balassagyarmat kérése.** Balassagyarmat rendőri bejelentési hivatalát kíván szervezni; megkérte tehát városunk tanácsát, hogy bejelentő hivatalunk szabályrendeletét küldje meg. A tanács a kérésnek nyomban eleget tett.

— **Vízvezeték Kassán.** Kassán most járt le a vízvezeték építésére hirdetett pályázat határideje. A nagy műre 41 pályázat érkezett be, jobbra budapesti czégektől.

— **Lóverseny Kisvárdán.** A kisvárdai gazdakör a magyar lovar-egylet és a földművelési miniszter anyagi támogatásával október 16-án lóversenyt rendez.

□ **A mértékhitelítés államosítása.** A kereskedelmi miniszteriumban már elkészültek azon törvényjavaslattal, mely a mértékhitelítés államosításáról szól. A javaslat, ha törvényerőre emelkedik, 1905 január 1-én lép életbe.

Angol plaidek és takarók, svéd bőrkabátok Borsos Katánál.

60 krajczár egy liter legfinomabb anthracen-tenta. Piacz-utca 12. (Stenczinger-ház) a papirüzletben.

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ujfalussy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehérneműeket és kelenygyeket mérték szerint a legszebb kivitelen készit.

Pongrácz Géza

papir gyáriraktárában DEBRECZEN, „Bika”-szálló mellett:

legdivatosabb dobozos levél-papírok, vízfestészeti virág- és tájkép minták, legújabb francia sportképek, dr. Schönfeld-féle olajfestékek és vásznak; angol, svéd és solingeni, zsebkések; helybeli és alkalmi képes levezőlapok egyedüli nagy választékban.

13,420.
1904. sz.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa az epreskerti csapszék és hozzátartozó föld bérbeadása végett **1904. évi október hó 17-ik napjának** d. e. 9 órájára a városház nagytermében tartandó újabb árverést tűz ki. Az árverési feltételek az árverelni óhajtok általi megtekinthetés végett a városi számvevői hivatalban a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Debreczen, 1904 szeptember hó 29.

A városi tanács.

Hirdetések leközlésére

legalkalmasabb a

Városi Könyvnyomda kiadásában megjelenő

„A VÁROS”

ezimű heti lap,

mivel ez a nagy keresletnek örvendő lap a város és megye vagyonos közönségének állandóan kezében forog s így a feltűnő és csinos kivitellű hirdetések egész héten át a hirdetőkre tereli a szükségletét beszerezni óhajtó közönség figyelmét.

MIHALOVITS J.

Ha gyermekével csukamájolajat akar szedetni, szerezze be részére a **Mihalovits-féle izetlen és szagtalan**

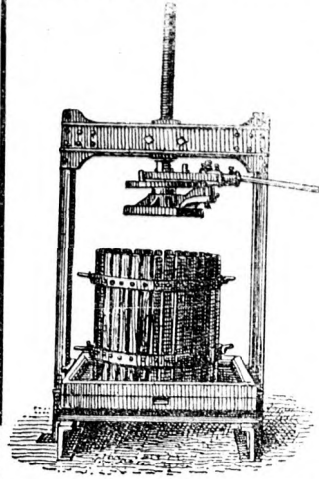
csukamájolajat,

melyet a gyermekek szívesen vesznek be, miután annak semmi kellemetlen íze, sem szaga nincsen.

1 üveg ára 1 korona 20 fillér.

Kapható:

MIHALOVITS J. a „Kigyó”-hoz
ez. gyógyszerüzében Debreczen,
Főter., a városházzal szemben.

**URSUS A LEGTÖKÉLETE-
SEBB BORSAJTÓ.**

Az **URSUS** borsajtó következő előnyökkel bír: Vasgerenda és szabadalmazott nyomó fejszerkezet által a lehető legmagasabb nyomásérő, esékély embererő igénybevételével érhető el.

Az **URSUS** borsajtó aljrésze fából van a vasgerendaszerkezetbe beillesztve, hogy a szőlőlé vasrészekkel nem érintkezik s így a bor megfeketedése nem fordulhat elő.

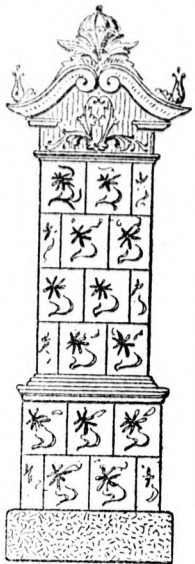
Az **URSUS** borsajtóból a törköly egy darabban vehető ki. Az **URSUS** borsajtó szerkezete felülmúlhatatlan szolid és erős. — Szőlődarálóka legjobb kivitelben.

Porcellán kályhák budweissi és honi gyártmányban. —

Meidingeri rendszerű és öntött vaskályhák és legjobb minőségű **konyhák**. Cserépkályhák átrakásánál a fűtőképesség tetemes emelésére és a lakás gyors felmelegítésére a feltűnő keltő új találmányu **multiplicator** betétet felelősség mellett ajánlom. Fürdőkádak és vasutórok nagy raktára.

Tóth Gyula,

Debreczen. Piacz-u. 20., 27.

Az üzlet teljes feloszlata miatt hatóságilag engedélyezett

Végkiárulás!!

SZIFFT ALADÁR

Piacz-utca 24. sz.

Schroll-féle chiffonok és vásznak, női és férfi fehérnemű és téli alsó ruhák, női ruhaszövetek és posztók, téli fej- és nagykendők, asztalneműek és ágyterítők, batisztok, cartonok, zefírek, czérna pique és velour barchetek, selyem kendők, esernyők és fűzők, kesztyűk, harisnyák és kötények, bélesek és rövidárúk stb.

Az összes raktáron levő áruk gyári áron alul végkiárúsítatnak.

Az áruraktár berendezéssel együtt eladó. — Az üzlet-helyiség kiadó.

SZIFFT ALADAR,

Piacz-utca 24. szám.

Ruhafestő
és vegyszeti tisztító intézet

**HABÉCZY
ANTAL**

DEBRECZEN,

Széchenyi-utca 42-ik sz.

Telefon 323.

Fehérnemű
Gőzmosoda!!!

**A gázkandallóval
való fűtés**

a legszebb,
legbiztosabb,
és legjobban
szabályozható

nem füstöl, nem kormoz, nem
szemetel, nem rontja a levegőt,

diszítja a lakást,

**nem drágább a fa-
tüzelésnél.**

Berendezése megrendelhető a
légszuszgyárnál.

Őszi és téli divatujdonságok legnagyobb választékban, legolcsóbban Hajdu-és Biharmegye elismert legnagyobb

női- és leány-felöltők, kalapok áruházában

RÓZSA LAJOS

Debreczen, Kistemplom-bazár szereshető be.

1904-re.

1904-re.